

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Увод</i>	3
<i>Александър Толин</i>	4
<i>Атанас Чанев</i>	5
<i>Божидар Димитров</i>	6
<i>Борислав Пенджаков</i>	6
9 ноември 2016г. - Международен ден за борба срещу расизма и ксенофобията	7
<i>Борис Белчев</i>	7
<i>Боряна Иванова</i>	8
<i>Владимир Ботев</i>	10
<i>Валерия Николова</i>	11
<i>Георги Галчин</i>	12
<i>Гергана Попова</i>	13
<i>Елица Дункина</i>	14
Клуб „Памет“ на гости на школата „ИстОрика“ в Кърджали, ръководена от Димитър Димов. 15	
<i>Елица Паранунова</i>	15
<i>Мартин Хаджиев</i>	16
<i>Ива Корунчева</i>	17
<i>Ива Рупчина</i>	18
Учениците от клуб „Памет“ пред училище за шампиони, Кърджали.....	21
<i>Иван Тумбев</i>	21
Пред къщата на Димитър Пешев, Кюстендил.....	23
<i>Ивета Лазарова</i>	23

Учениците от клуб «Памет» с урок, посветен на Международния ден за отбелязване на жертвите на Холокоста.....	24
<i>Костадин Цуцуманов</i>	25
<i>Любомир Гърков</i>	25
<i>Мария Белчева</i>	27
Учениците от Разлог на гости на своите съученици в Кърджали	28
<i>Мария Захова</i>	28
<i>Мая Крайнова</i>	29
<i>Мария Лазарова</i>	30
<i>Радина Елчинова</i>	31
<i>Цветан Зарев</i>	32
Изложба „Разходка из миналото“	34
Размисли за същността на избора, живота и Холокоста.....	34
<i>Yanka Ilieva</i>	35
<i>Miryana Pandeva</i>	36
<i>Elena Dzholeva</i>	37
<i>Denislava Yaneva</i>	38
<i>Gergana Elchinova</i>	39
<i>Georgi Orozov</i>	40
<i>Martina Drudalova</i>	41
<i>Ivan Vlahov</i>	42
<i>Pavlina Dzhupanova</i>	43
<i>Yana Stoycheva</i>	44

Такава една чудна и толкова хубава бъркотия е животът!

Димитър Талев

Увод

Настоящата книга е плод на дейността и непрестанната работа на учениците от клуб „Памет“ към Средно училище „Братя Петър и Иван Каназиреви“, град Разлог през учебната 2016/2017 година. В клуба членуват на доброволен принцип ученици от гимназиален етап. Целта на клуба е да покаже знания за историята, да покаже по различен поглед какво е историята и защо трябва да се знае. Учениците доказват идеята, че колкото повече се учим, толкова повече поуки имаме и няма да повтаряме грешките на миналото.

В настоящата книжка сме се постарали да съберем анализите, вижданията и размишленията на учениците, които упорито работиха по проект, спонсориран от Мемориалната библиотека и TOLI фондация в Ню Йорк, САЩ. Темата на проекта бе „Let’s know and remember“ като основна задача пред учениците бе да се проучи живота на евреите в България, да се проучи дейността на Димитър Пешев с неговата инициатива да се спре изпращането на българските евреи в лагерите на смъртта. В книжката са включени есетата на учениците, които след посещенията си в дома на Димитър Пешев в Кюстендил и пътуване до Пловдив, като за финал на проекта всеки тряваше да сподели какво мисли за живота, истинските неща в него, колко струва свободата и дали си заслужава да се борим за нея и да бъдеш личност.

Като цяло учениците работиха с хъс и ентузиазъм. Всички се включиха активно и показаха, че имат интерес да споделят видяното, чутото и споделеното пред приятели, роднини и познати.

Благодаря на всички за участието в проектната дейност! Успех на всички и продължавайте да творите!

Соня Крънчева - старши учител по история и цивилизация и английски език

Ръководител на клуб «Памет»

Кое е най - важното в живота за мен?

В света има най-различни хора, които имат различни интереси. Всеки един човек мисли различно. Всеки от нас има собствена представа за най-важното нещо в живота.

За мен здравето е най-голямото богатство. То ни е дадено от Бог. Ако човек е жив и здрав, ще постигне всичко, което иска, но без здравето ние не можем да постигнем нещата, към които се стремим.

На второ място е семейството. Аз мисля, че животът няма да бъде толкова пълен и интересен, ако го няма семейството. Семейството е опората на един човек. Ние винаги можем да разчитаме на близките си хора и да им споделяме най-различни неща. Трябва да обичаме и уважаваме нашите близки, защото в трудни моменти те винаги ще бъдат с нас.

Друго важно нещо в моят живот са моите приятели. Истинските не са много, но съм сигурен, че на тях винаги мога да разчитам. Приятел, това е човекът, който винаги ще намери начин да ти помогне. Аз съм попадал в такива ситуации, когато не мога да споделя нещо на моите родители, тогава на среща са моите истински приятели. Понякога, когато общуваме или излизаме с приятели, преодоляваме скучното време. Дейностите, извършени с тях, се преживяват позитивно и в много случаи емоционално.

Приятелството прилича на семейството. Пред семейството винаги има поставена цел, в него най-важна е любовта и после грижата за другите, а при приятелството е обратното, най-важна е грижата и на второ място е любовта.

Всеки човек е различен и има различни представи за живота. Най-важното за някои хора в живота е да имат скъпи дрехи, коли и много пари, но за други най-важни са приятелите семейството и здравето.

Александър Толин

Кое е най – важното в живота за вас ?

" Животът ни връща само това, което даваме на другите "

За мен „ценностите“ са важни и трайни убеждения или идеали, споделяни от хората, за това какво е добро или лошо, желателно или нежелателно, правилно или неправилно. Те имат голямо влияние върху поведението и отношението на човек и служат като общи насоки във всякакви ситуации. Или казано по друг начин, ценностите са приоритетите на хората за това как да живеят живота си – в личен план, в служебен план, във всякакъв план. Животът може да бъде много по-смислен, по-вълнуващ, а и по-лесен, ако си наясно с тях и ако ги приемеш за свои дълбоко вътре себе си. Това знание ще ти помага да вземаш по-правилни решения в живота. Нещо повече – яснотата около ценностите ти ще ти помогне да определиш в конкретни стъпки и действия как да живееш съгласно тях. Така съвсем осъзнато ще вървиш по пътя на щастието. Адекватност. Амбиция. Благодарност. Вяра. Грижа. Доброта - когато човек, ги притежава, живее спрямо тях и прави съзнателни избори в живота си. Такъв човек знае кое е добро или лошо за него, кое е желателно или нежелателно, правилно или неправилно. Яснотата около ценностите дава на подобен човек увереност и спокойствие, че е на прав път и че взема най-добрите решения в текущата ситуация. Да определиш и разбереш ценностите си е предизвикателна и важна задача. Твоите ценности са част от това, което си ти – и от това, което искаш да бъдеш. Като си наясно с важните неща за теб в живота, можеш да използваш това, за да вземаш най-добрите за теб решения във всяка ситуация. Когато една ситуация има няколко възможни решения, най-добре е да се довериш на ценностите си и да ги използваш като компас, който да ти посочи правилната посока. Това няма как да не ти донесе чувството на дълбока удовлетвореност и щастие, при това в дългосрочен план.

Атанас Чанев

Животът в моите представи

С всяка следваща години светът се променя повече и повече. Технологиите се развиват с голямо темпо, което до голяма степен ни помага в нашето ежедневие. В много случаи обаче технологиите и по-конкретно роботиката отменят човешката ръка. Това е от полза за хората, които не обичат да работят, но по този начин много хора остават безработни. За разлика от технологиите има много други неща, които не се променят. Това, например, са хората.

В бъдеще аз виждам света без бедност, войни и безработица, но това бързо развитие на технологиите по-скоро ще ни възпрепятства. За да получим едно нещо, трябва да се потрудим за него, а не да го вземем наготово. Така ще имаме по-голям контакт с околните неща и това може би ще ни прави по-щастливи.

В днешно време има много хора, които поради някаква трудност прибягват до край на живота си или до наркотици. Това също не е решение на проблема. Кражбата или побоят върху някой пенсионер също няма да ни помогне. Ние трябва да мислим за нещо добро, да сторим нещо добро, да помогнем на някого или да помислим за бъдещето на нашите наследници. От нас зависи живота ни и този на следващото поколение.

Божидар Димитров

Кое е най-важното в живота за вас?

За мен най-важното в моя живот са семейството и приятелите. Ако нямаш семейство, животът няма да бъде същият, няма да имаш тази подкрепа от своите родители, няма кой да ти помага в трудни моменти, няма да има на кого да разчиташ напълно и да знаеш, че ще направиш правилния избор. За мен приятелството е второто най-важно нещо в моя живот. Без приятелство животът би бил много труден, но ако имаш такива приятели, които не са с теб само когато имат полза от теб, това е безценно.

Борислав Пенджакков

9 ноември 2016г. - Международен ден за борба срещу расизма и ксенофобията

Животът в моите представи

Животът в моите представи е живот, изпълнен с много емоции и преживявания с близки хора и приятели. Животът е един и трябва да се изживее подобаващо и да не се пропуска нищо от него. Той понякога е изпълнен с трудности и се опитва да ни събори на земята, но ние трябва да сме силни и да се държим, каквото и да става, понякога това ставане може да ни отнеме много време, но не трябва да се отказваме от целта. И винаги в живота трябва да имаме някаква цел, към която да се стремим и да я постигаме. Представите за моят живот и за живота в бъдеще е един много хубав живот, ако е възможно това да се случи, защото живеем в един много труден свят, изпълнен с лоши хора и такива, които се опитват да ни стъпкват, но винаги има решение на проблема. Надявам се животът ми също да е спокоен с леко ежедневие, като на филм, но това няма как да се случи в нещо време, каквото и да работим и с каквото да се занимаваме, имаме проблеми и няма как да живеем спокойно без проблеми, но всичко се свежда до това как си го направиш. Ако можеш да оправи света и живота като цяло, първото нещо, което ще направя, ще е да премахна парите и така хората ще спрат да завиждат и светът ще се оправи, ще стане по-добър и то много по-добър от преди.

Всеки ще може да живее спокойно и да не мисли само за пари и за това как да ги спечели. Но за жалост не мога да постигна нищо по този въпрос. В миналото, когато е нямало пари е било спокойно и животът е бил друг, но в днешно време нищо безплатно няма и за всичко трябва да се трудим и да работим, за да го имаме.

Борис Белчев

9 ноември 2016г. - Международен ден за борба срещу расизма и ксенофобията

Свободен съм и ще живея

Когато през 1878 година българите най-накрая чупят оковите на турското владичество, те поемат първата глътка свобода след 5-вековно потисничество. Представям си как са се почувствали в онзи момент, когато осъзнали, че най-накрая техните усилия като единна нация са дали резултат и сега ще могат да продължат да живеят под знамето на една държава, да пеят един химн, да се покланят заедно на едни герои и да почитат едни празници. Всички българи. Огромната маса от българи, населяваща по-голямата част от Балканите. Но нещата се променят коренно и усетилите току-що свободата хора, сега трябвало да се изправят пред други препятствия. Не им ли стигна на Великите сили, скритите тирани, болката на нашата

нация, че решиха да се подиграят с нас. Берлинският договор от 1878 г. ограничава резултатите от Руско-турската освободителна война и нанася тежък удар върху българското национално развитие. Вместо единна държава той постановява разпокъсване на българските земи. Третата българска държава представлява малко васално княжество, в което са включени Северна България и Софийски санджак, Южна България с наименованието Източна Румелия е обособена като автономна област в пределите на Османската империя под пряката политическа и военна власт на султана. Македония и Одринско са оставени под турско владичество с препоръката за въвеждане на реформи и административни подобрения. По-малки територии, населени с българи, са предадени на Румъния (Северна Добруджа) и на Сърбия (Нишко и Пиротско). Възобновена върху част от националната територия, българската държава е натоварена от Берлинския договор с многобройни задължения към суверенната власт и Великите сили.

Давайки този пример аз искам да дам стремеж на себе си, вас и всички хора в България. Не посочвам просто исторически факти, а давам пример за това как трябва да се учим от нашите предци. Как днес злоупотребяваме с дадената ни свобода, а преди това са били нужни жестоки усилия за да я постигнем. Как въпреки честно спечелената битка срещу Османската империя, българите все още трябвало да се борят за истинската си свобода. За чувството на спокойствие, мир и принадлежност. Но те не се отказали. Борбата продължава. Първия успех бил през 1885, когато Княжество България и Източна Румелия се обединяват. Обединението било признато през 1886 чрез Топханенския акт. Нашенците продължават да се борят за свободата си. Следва създаването на ВМОРО, ВМОК през периода 1893-1893. Те имат цел да обединят Одринска и Македонска България към вече свободните територии. Следват бунтове и въстания, показващи стремежа на българите да са свободни. Илинденско-Преображенско въстание, Одринско въстание, Първа и Втора Балкански война, двете световни войни и още много примери за това през какво са преминали българите за да са свободни.

И до ден днешен има хиляди българи и наследници на такива, които никога няма да се почувстват част от нашата общност. А какво правим тези, които от много години имаме тази възможност. Първо не се зачитаме като народ. Без проблем се

местим в друга държава. Второ, обвиняваме се взаимно за днешното ни положение и търсим грешката в другия, а не в себе си. Трето, закърняваме културата и религията си. Общуваме на „шльокавица“, не знаем историята си, не ходим на църква, не познаваме вярванията си и почитаме чужди празници. Това ли заслужиха нашите предци? Оплакваме се, че 5 века сме били поробени, а сега сами се претопяваме. Не злоупотребяваме ли със свободата си, като живеем живот обречащ българщината на гибел? Замислете се българи, свободни сме, а живеем ли? Оковани сме от собствените си представи, че не сме народ и не правим разлика между това, което зависи и което не зависи от нас. Вместо да бъдем свободни като нашите предци, които само границите на държавите са държали потиснати, а душите им били като на орли – независими. Сега сами си поставяме лимити. Все едно ни мързи да живеем и да правим промени. Така ли ви се съществува?

Сама заявявам, че съм свободна и ще живея, но няма да се оплаквам, а ще действам! Ще гласувам, ще уча, ще живея в България! Ще работя, ще подпомагам, ще се забавлявам в България! Ще чета, пиша и говоря на български в България! Ще мечтая за и в България! А вие?

Боряна Иванова

Кое е най-важното в живота според вас?

Всеки човек има важни за него неща, но за всеки най-важното нещо в живота е различно. Всеки има различно мнение. За някой е чувство, за други е здраве или късмет, а за трети някой ценен предмет. За мен най-важното в живота е здравето. Здравето според мен е безценно и затова всички поводи са свързани с него. Когато човек е здрав, той е щастлив. Когато сме здрави, ние можем да имаме всичко. За хората, които мислят, че парите са по ценни, то те мислят грешно. За мен парите са само начин да живееш по-добре. Без здраве, ние не можем да правим нещата, които искаме, няма да можем да работим работата, която желаем, и по този начин няма как да живеем. Без здраве животът е ужасен. Богат означава да си здрав.

Владимир Ботев

10 декември 2016г. - Международен ден на човешките права

Животът в моите представи

Животът има две страни. Разбира се, те са добрата и лошата. Всеки един човек има различни виждания за живота. Животът е хубав и всичко зависи ти как го виждаш. Всичко се крепи на базата на мислите ти. Твоите собствени мисли. Ако мислиш положително, ти така ще привлечеш положителни неща, които ще ти се случат в живота. Ако мислите ти са отрицателни, ще привлечеш отрицателни събития, хора и т.н в живота си. Така че всичко зависи от начина ти на мислене, но не може от един път да мислиш позитивно и да се отървеш от негативните ти мисли. Постепенно трябва да правиш това, докато не го усъвършенстваш. Живеем, за да умрем. „Един път се живее” не е оправдание за постъпките ти и грешките, които си направил, но от друга страна грешим, за да се научим. Аз виждам живота като един прекрасен дар и не мисля да пропилявам този дар с негативни събития, хора и т.н. Животът трябва да се живее пълноценно. От другата страна, животът ти поставя изпитания. Всевъзможни изпитания, които съществуват на тази планета, но всяко едно изпитание е урок от живота. Колкото повече изпитания ти дава животът, никога не трябва да се отказваш, ни най-малко да посягаш на живота си. Колкото и да те тъпче, не трябва да се отказваш

никога. Трябва да си благодарен за това, което имаш, защото има много хора, които нямат абсолютно нищичко. Преборваш се с изпитанията, колкото и да са трудни, за да ти ги дава животът, значи го прави с дадена причина. Ти можеш да имаш едни планове за живота, но не знаеш животът какви планове има за теб.

Валерия Николова

Свободата...

Животът е низ от възможности за личен избор! От мига, когато се събудим сутрин, до момента, когато вечер заспим, ние непрекъснато правим един или друг избор. Ако не го правим ние самите, то значи някой друг или нещо друго го прави вместо нас. Именно тези избори, които ние вземаме сами, дават ясна картина за нашата свобода.

Свободата е вътре в нас, която сами си създаваме. Свободата е неограниченост на волята, духа, мислите, чувствата, действията. Истински свободният човек мисли действията си не само като индивидуални, но и като универсални. Всеки човек сам трябва да определя границите на своята свобода. За да бъде свободен, не трябва другите да поставят граници на свободата му, за да избегнат конфликти с нея - човек сам трябва да ги постави. Това е умението да бъдеш свободен.

Сега в 21. век ние живеем в един свободен свят. Свят, в който има свобода на словото, свобода на печата, свобода на вероизповеданията, свобода на придвижването, свобода на търговията, свобода на избора. Тази свобода, която притежаваме днес, не трябва да я изпускате, за да можем да живеем така, както искаме. Ако сравним нашата свобода с тази на нашите предци, ще видим, че те не са живели в свободен свят, те са нямали право на избор, право на религия, въобще свободата при тях не е съществувала. Но въпреки всички трудности, те са успели да я *извоюват*.

Както казах, всеки има неограничена свобода, но само в граници, наложени от самия него. А какво е свободата - да правиш това, което искаш, или това, което трябва? Свободата е да превърнеш това, което искаш, в това, което трябва. Свободата е избор. А твоята свобода е твоят избор.

Георги Галчин

Животът в моите представи

Не вярвам, че всеки човек разбира смисъла на думата ”важно”, не вярвам, че животът значи много за хората, дори не вярвам, че тези, които разбират първите две неща, имат изобщо някакъв смисъл в живота.

“Разни хора, разни идеали” е казал Алеко Константинов. Всеки човек е различен, всеки живее и прави, както и каквото прецени за добре. Рано или късно, оценили го или не, животът приключва, спира за нас, но за другите продължава. Никой не живее вечно. Вярваме или не, живота представлява цикъл, кръг, в който ние не спираме да се въртим. Понякога се питаме кога всичко измина толкова бързо и се си повтаряме, че имаме време - **НЯМАМЕ**. С едно затваряне на клепачите и секундата е отлетяла. Това е грешката на народа - не оценява живота, не оценява това, което му се дава без да е заслужил, не оценява миговете на щастие, не оценява важните хора, доброто, малките неща и загрижеността, не оценява и не разбира дори болката, която изпитва и която всъщност е заслужил.

В наши дни алчността, гордостта, надменността и завистта завладяват света. Можеш ли да правиш добро без да имаш задни мисли, човеко? По-добре ли е някой друг да страда вместо теб? Мислиш ли, че накрънявайки нечие достойнство, ставаш по-добър? Толкова ли е страшно някой да е по-напред, отколкото си ти? Можеш ли да се усмихнеш искрено на човека пред тебе? Знаеш ли, човеко, не светът е лош, а хората, които живеят в него. Всеки гледа “в своята паница” и никой няма капка жал за другия-страдащия, бездомния, този на ръба на смъртта или прочие. Един съвет, човеко, прави добро, за да ти се връща добро. Бъди опора на този, който не може без теб. Оценявай добрите дела и приемай лошото с усмивка и с мисълта, че то не може да те провали. Бъди нечий слънчев лъч в облачен ден. Не вярвай на всеки, разчитай безрезервно само на себе си. Не всеки те гледа и ти мисли доброто. Не позволявай някой да наложи мнението си върху твоето. Това, че той гледа цифрата от едната страна и я смята за правилна не значи, че и от твоята страна не е. Помни, че ти си уникален по свой си начин и никой не е по-добър от теб. Помни само още нещо, винаги **БЪДИ СЕБЕ СИ!**

Гергана Попова

Кое е най-важното в живота за вас?

Как би отговорил на въпроса „*Какви са твоите ценности и кое е най-важното нещо в живота ти?*“ ? Здравето, семейството, любовта или нещо, което всеки ден те кара да приемаш трудностите с усмивка, със сигурност би било част от твоя отговор. Но фокусирайки се върху същината на въпроса, може би осъзнаваш, че това не са единствените неща, които ни крепят. Някъде по света все още има хора, за които това далеч не са нещата, от които имат най-голяма нужда. И знаеш ли защо? Защото те се нуждаят от свобода преди всичко. Тя е стимулът им за живот.

Въпреки това, ние живеем в свят, в който сме абсолютно свободни. Вековете робство отдавна са отминали и са оставили у нас един урок, който да предаваме на следващите поколения, за да не остане забравен. Именно историята е тази, която ни помага да го съхраним. Един народ не е народ, ако няма познания върху своята история, затова тя е най-важната в нашия живот. След като сме родени и израснали в страна с хилядолетна история като България, би трябвало да я познаваме и уважаваме.

Нашият народ много пъти се е спъвал, но никога не се е отказвал и предавал задълго. Вековете робство и последвалите въстания са ни направили по-непреклонни и по-силни от всякога. От миналото се учим да поправяме грешките си. Всяка пролята капка кръв, всяка сълза от предците ни ни е направила по-устойчиви днес.

Не познавайки миналото, погубваме себе си. Народ без минало е народ без бъдеще, а историята много често се повтаря. Ето защо нейната роля не е само да ни представи фактите, но и да ни подтикне да направим правилните изводи.

Не случайно един древен мислител е нарекъл историята „*майка на народите*“. Човешкият прогрес е верига от минали събития, към които се прибавят тези на настоящето и бъдещето. А за да предвидим това бъдеще, трябва да проучваме миналото, което крие поуки за тези, които ще се родят по-късно. Този, който не познава миналото си, е като дърво без корен.

Елица Дункина

Клуб „Памет“ на гости на школата „ИстОрика“ в Кърджали, ръководена от Димитър Димов

Свободен съм и ще живея...

Свободата - нещото, което всеки човек мечтае и иска да има. Пълната свобода е равна на живот без проблеми, на истинско наслаждаване и на хубави мигове. Но това не е точно така. Нека помислим, ако всеки човек е свободен да прави това, което желае, нямаше ли светът да стане една голяма бъркотия?

А ти, българино, за какво се сещаш като чуеш свобода? Настръхваш ли? Разтуптява ли ти се сърцето при мисълта колко кръв се е проляло по нашите земи за едничката свобода? Така и предполагах. Петстотин години мъчение, но накрая СВОБОДА! А ние за какво я имаме днешно време свободата? 15-годишни пушат-чувстват се свободни. Лятна ваканция, следователно СВОБОДА. Мама и тати са на почивка, значи сме свободни да правим каквото си искаме. Не, това не е свобода, това е подигравка! В днешно време приемаме свободата за даденост и я използваме за ненужни действия. А колко хора жадуват дори и само за половината свобода, която имаме ние... Живеем в свободна държава, която в момента е на едно много ниско ниво

за живеене, учене, работа и т.н. Но нека помислим, имаме свобода на словото, можем съвсем спокойно да изразяваме нашето мнение. Предполагам, че всички го знаят. Тогава защо не опитаме чрез свободата на словото да помогнем на нашата държава да се реализира към по-добро. Ако целият народ се изправи срещу малоумните управляващи, няма ли да се откажат? Разбира се, че ще го направят. Но страхът от загубата на свобода винаги ни спира. Моите родители винаги са ми казвали да се възползвам от това което имам, за това аз изразявам моето мнение точно, ясно и СВОБОДНО, без да очаквам разбиране от другата страна, но по този начин показвам, че не всеки ще си замълчи за нещо, което според неговата воля е нередно.

Винаги трябва да се възползваме от даденото ни, но не само в наша полза. Да, аз съм свободна и ще живея... но по начина, по който ще бъде полезна както на себе си, така и на обществото, защото тогава се чувствам истински удовлетворена!

Елица Паранунова

Свободата като стимул за живот

На въпроса „*Какво ви кара да живеете?*“, много хора биха дали отговор - пари, коли и като цяло всичко, което има някаква материална стойност и което би им донесло материално удовлетворение. За съжаление обаче парите не винаги са най-важното нещо в човешкия живот. Свободата, това е нещото, което трябва на нас-българите, да ни мотивира да живеем и да успяваме във всяко едно начинание, защото всички знаем какво са рискували нашите сънародници, за да можем ние сега да се тук и да се радваме на това, което имаме.

За разлика от миналото, сега свободата не е поставена на пиедестал, тя не е есенцията в живота на хората. Някой би си помислил „И защо това не е така?“. Има един просто отговор - днес приемаме абсолютно всичко, което имаме, за една огромна даденост и не го оценяваме напълно. Както е казано „*чак когато изгубиш нещо, разбираш колко ценно е било.*“.

За да се разбере важноста на свободата и нейните ценности, трябва да се познава добре историята на даден народ. Например - българите. Пет века под чуждо

влияние, преодолявали техните правила, техните желания и изключително суровите и мъчителни наказания, с цел да останат живи. Въпреки тези трудности, българите успяват да се самосъхранят като народ, като също да запазят своята религия, традиции и обичаи. Благодарения на саможертвата на хора като българските революционери, защитаващи родината си с риск да загубят живота си, ближните си, само и само да видят страната и сънародниците си свободни.

И какво? Днес повечето хора омаловажават тяхната саможертва, като не ценят извоюваната от тях свобода. Въпреки, че вече живеем в свят, в който всички сме свободни, хората стават роби на своите желания, в резултат на които са ограниченията. С цел да изглеждат привлекателни и красиви, момичетата жертват своя живот, като се лишават от даден тип храна, което води до сериозни заболявания.

Животът е дар, свободата също. Не трябва, поради факта, че някой не ни харесва, да се лишаваме от това, което обичаме най-много.

Мартин Хаджиев

Животът в моите представи

Всеки човек си представя живота в зависимост от възрастта си, по различен начин. Когато аз бях малка, аз си представях живота много лесен, заобиколен само от роднини и приятели и по цял ден изпълнен с най-различни детски игри. Когато бях мъниче, аз си мислех, че животът е заобиколен само от хубави моменти и всичко е „по мед и масло“. Смятах, че всички хора са добри, благородни, честни и които винаги ще ти помогнат, когато имаш нужда.

Постепенно, докато растях, аз разбрах, че със всяка една година аз не пораствам само с години, също така пораствам и психически, с по-добро мислене. И на сегашната възраст мога да кажа, че не си представям живота, както в детските ми представи, и не мога да си го представя, защото е невъзможно, в живота не може да има само хубави моменти, понякога срещаш и трудности и тъга, но тази част от живота, те учи да бъдеш много по-силен.

В живота на всеки един човек има както щастливи моменти като например - своята собствена сватба, раждането на първата ти рожба, сватба на твой близък - брат или сестра, племенник или племенница, хубави спомени със семейството на семейни празници като Коледа /Рождество Христово/ и други, така и тъжни моменти - когато загубиш свой близък например. Когато човек загуби свой близък, му е много трудно и първоначално мисли, че не може да живее, щом като този човек го няма вече, но с продължение на време разбира, че трябва да бъде силен и да живее, защото трябва да бъде подкрепа и на своите близки, които също са изгубили скъп човек.

Аз като едно момиченце на 17 години си представям живота, както до сега, човек да бъде заобиколен, както от щастливи моменти с любимите си хора, така и с дни, изпълнени с тъга, но хората в този живот си представям да станат по-добри, със сърца като на деца, които само обичат, без да мразят и са готови да помогнат на всекиго, без да търсят нищо в замяна.

И съм сигурна, че ако хората се променят и станат малко по-добри, светът ще бъде една много хубава книга, изпълнена с красиви мисли, и така ще се промени животът и от материална гледна точка, ще има за всички работа и всички ще са равни, както по права, така и по материализъм, т.е. няма да има много бедни хора, които нямат средства за прехрана.

Ива Корунчева

Свободата като стимул за живот

Аз съм на мнението, че всеки човек заслужава своята свобода, защото ако той не е свободен, той не може да изразява мнението си и да следва волята си, което означава, че той само съществува, а не живее. За да се чувства един човек жив, трябва да му се даде необходимата свобода и един пример за това са децата. За тях свободата представлява игра, а чрез играта те живеят и когато някой родител понечи да прибере детето си, защото вече е късно или просто иска то да си бъде вкъщи, детето се натъжава, с това се взима част от свободата на даденото дете, което означава, че без свобода няма щастие, а кой би искал да живее нещастен - никой. Друг нагледен пример, който може да се даде за това, че свободата подтиква човека към живот, е затворът. Вие

до сега виждали ли сте човек, който е щастлив от факта, че ще бъде затворен зад решетките, защото аз не съм. Е, с това се показва, че дори и човекът, който е свикнал да извършва престъпления, не е готов и не иска да си даде свободата. Това са прости примери за това, че хората сме устроени, така че да сме щастливи само когато сме свободни.

Но отнемане на свобода не означава само затварянето на човек в къщи или в дадено помещение. Свободата може да бъде отнета чрез словото. Пример за това са подигравките, които изсипваме върху даден човек, било то за начина му на обличане или начина на говорене. По този начин този човек се чувства неспособен да изкаже мнението си, което означава, че заради останалите, той губи словесната си свобода. А човек, който не може да изкаже гледната си точка пред другите, а само стои и слуша, не живее, а както вече казах, само съществува. Затова всеки човек трябва да се бори за свободата си, каквото и да му коства това, защото това е единственият начин да се чувства жив.

Ива Рупчина

Учениците от клуб „Памет“ подреждат Дървото на живота

„По малко от всичко“

Най-важно за мен в живота ми са ценностите и целите ми, които си поставям, и начините за тяхното достигане. Те определят моя път, по който ще поема, поведението ми, отношенията с хората, с които общувам. Помагат ми да си отговоря на въпросите: Какво искам да бъда? Какво искам да постигна? От къде тръгнах и до къде стигнах?

Свободата е най-голямата ценност, която имам. Правото ми да решавам какво да бъда, къде да бъда, с кого да бъда, това е свободата. Да бъда себе си, да ме приемат такъв, какъвто съм. Без да преча на другите и без да ги „мачкам по пътя си“. Свободата значи да зачиташ свободата на другите, да ги цениш и уважаваш, да виждаш доброто във всеки човек. Свободата, така, както аз я разбирам, значи и спокойствие. Това спокойствие, което те кара да се смееш и да твориш, да се забавляваш, да се усъвършенстваш, да любиш. Любов, която да те прави по-силен, по-истински. Казват, че това е глупаво и наивно. Но любовта е важна в нашия живот. Не само любовта към съпругата, детето, родителите, приятелите, а любовта към света, който ние познаваме.

Животът в моите представи би бил свят без войни, без агресия и без лоши неща. Лидерите на света твърдят, че отиваме към все по-лошо, това, което премълчават, че ще е лошо само за нас - „незапознатите“. Има множество мистериозни тайни общества, някой от които са „Масоните“, „Илюминати“, „Череп и Кости“ и „Съветът на Деветимата“. Общества, които правят заговори, конспирации и организират ВСИЧКИ действия в света. „Илюминатите“ използват известните хора, хората с медийно влияние, за да контролират хората с тайни под текстове и символизъм. Някои от техните символи са пеперудите, змиите, закриването на лявото око с лявата ръка като знак на почит към техният бог Луцифер (дявола). Във света, в който живеем няма нищо случайно, всичко е планирано. Знам още неща, но ще се изгуби и малката идея идеята за съчинение по история.

Иван Тумбев

Учениците от клуб „Памет“ пред училище за шампиони, Кърджали

Свободен съм и ще живея!

„Имам една мечта...“ казва Мартин Лутър Кинг в своята велика реч, която и до днес вдъхновява идеята за свобода и равнопоставеност. Както него, така и редица други борци за свобода и справедливост като Майка Тереза, Нелсън Мандела и др. са лица, за които всички знаем днес. Но защо? Защото те са се борили за промяна и днес дължим много на тях и всички хора като тях, които не са попаднали в историята. Кое е различното, което те са сторили за да бъдат запомнени? Не са се отказали. В онези тъмни моменти, когато никой не е и предполагал, че чернокожите и жените ще получат равни права, те са пристъпили напред и са направили нещо, което тогава не е било правено. Преборили са се със страха, защото са осъзнали, че на плещите им вече тежи нещо много повече от самите тях, а именно надеждите и бъдещето на милиони хора по света. Надежда за промяна към по-добро. Но желанието за промяна не е достатъчно, за да осъществи самата промяна - нужен е и кураж.

Днес ние се събуждаме сутрин без да си даваме сметка, че ако не бяха хората с храбри сърца от миналото, нямаше да имаме това, което имаме, колкото и малко да мислим, че е. Днес вървим по улиците и виждаме всякакви хора, хора с блясък и

надежда в очите си, които не биха били това, което са, които не биха правили това, което обичат, ако не вярваха, че свободата им им принадлежи. Хората знаят, че робството е лошо, че потъпкването и дискриминирането на хората заради това, че са различни, е проблем. Днес можем да мечтаем, защото ни е даден начален тласък и знаем, че всичко е възможно. Свободата не е даденост, тя е право. Право е да можеш да излезеш от вкъщи без да се страхуваш за живота си, заради това, че хората не разбират начина ти на живот. Право е да разполагаш със собствения си живот, за да можеш да живееш така, както ти смяташ за редно.

За съжаление има части от света и хора, за които старите традиции са всичко, за които всичко ново е неприемливо и опорочено. От къде според вас идва омразата? От страх. Най-големите злини на човечеството са дошли от страха от непознатото. Но има ли смисъл в това? Нима ако пещерните хора не бяха излезли от пещерите, щяха да разберат, че съществуват светлина и слънце и нещо по-добро. Ако човечеството бе решило да остане в „пещерата“, защото се бои от непознатото, то тогава ние изобщо нямаше да съществуваме, нямаше да сме оцелели. Щеше да сме изчезнали редом с динозаврите. Според Дарвин оцеляват най-приспособимите видове, онези, които се развиват и се катерят по еволюционната стълбичка. Защо свободата днес трябва да е нещо, за което все още да се борим, след като хората вече са се преборили за това? Вместо да тъпчем на едно и също място, трябва да приемем мисълта, че всеки човек е свободен да живее и да прави това, което иска, стига да не причинява вреда на някой друг. Време е да оставим старите проблеми в миналото, защото ние вече не би трябвало да сме с това мислене. Всяко следващо поколение е по-осъзнато от предишното. За новото поколение мисълта за отнемане на свободата им изглежда като фантастика, защото в същността си, те са се родили с усещането, че свободата си е тяхна. Умът им вече мисли за други проблеми, които имат нужда от решение.

Свободата е право, а не награда. Свободата е факт, а не възможност. Свободата вече не може да бъде отнета, без значение какво се случва в света, защото никой родил се свободен няма да се откаже от човешкото си право.

Ивета Лазарова

Пред къщата на Димитър Пешев, Кюстендил

Свободата като стимул за живот

Свободата е способността на човек да мисли и действа според своята собствена воля и желания. Ако има свобода, човек има всичко. Тя го кара да се чувства независим от обстоятелствата, волен и щастлив.

Още от дълбока древност съществува проблемът за свободата на отделната личност. Днес ние я приемаме за даденост и не осъзнаваме истинската същност на думата, но не трябва да забравяме, че тя е извоювана в продължение на изключително много време. Робите в миналото са пример за хора, лишени от свобода под всякаква форма, скрити под сянката на останалите, без право на мнение, без право на помилване и най-важното – без стимул за живот. Днес трудно бихме могли да си представим какво всъщност означава това. По тази причина, трябва да оценяваме всичко, което имаме, и тази свобода да ни мотивира да се усъвършенстваме и да правим това, което искаме със сърцето си.

Всеки човек разбира свободата по различен начин – според едни тя настъпва след 18-годишна възраст, когато става отделяне от родителите, според други - тя се изразява в необвързаността под всякаква форма, според трети - тя е безнаказаност. Според мен обаче свободата е правото на човек да опознава света – да пътува, да живее, където се чувства най-добре, да получи образованието си, където поиска. Свободата според мен означава също да бъдеш себе си, да нямаш предразсъдъци, да изразяваш мнението си, да показваш позиция, да правиш това, което според теб е най-добре, а не това, което е прието. Свободата е излизане от рамката. Тя ни дава стимул да живеем, защото когато човек има право на избор, той се чувства волен и независим, той се мотивира да прави това, което му е на сърце. Аз мисля, че именно това е истинският смисъл на живота – да бъдем себе си и да правим с живота си това, което поискаме, да имаме правото да експериментираме и да се впускате в приключения, да опознаваме света, хората и самите себе си.

Свободата е нещо, което не трябва да приемаме за даденост, но в същото време трябва да се възползваме изцяло от нея. Тя е нашият стимул за живот и усъвършенстване.

Ина Манафова

Учениците от клуб «Памет» с урок, посветен на Международния ден за отбелязване на жертвите на Холокоста

Моят живот – моят избор”

Всеки ден ми се налага да правя поредица от избори, които малко или много градят живота ми, изграждат характера ми, взаимоотношенията ми – да си избира достойни приятели, да си намеря добра работа и да си създада семейството с правилния човек. **Образованието** е едно от най-важните неща в живота на всеки човек. Без образование животът е много труден. За да живеем трябва да имаме парични средства, които да задоволят потребностите ни. А паричните средства се печелят чрез извършване на някаква работа. За да си намери работа, човек трябва да има образование, защото в днешно време има голяма безработица, а работните места не са много и ако си прост, необразован човек, конкуренцията ще те смаже и ще останеш на улицата. Докато сме малки не осъзнаваме колко важно ще е образованието за нас, но когато пораснем ще трябва да поемем живота си в свои ръце. Не трябва да оставяме днешните уроци, задачи и задължения за утре. След време ще осъзнаем значението на образованието, но тогава, в повечето случаи ще е късно. Затова е важно от рано да осъзнаем: Защо ни е?

То е важно не само за общата ни култура, но и за наше лично самочувствие. Когато съм в една компания на културни и образовани хора, аз не искам да стоя в ъгъла без да кажа нито дума, защото не съм на нивото на събеседниците си и ме е страх, че това което казвам ще прозвучи глупаво. А искам да общувам с тях и да не се срамувам от образованието си. Нашите учители са най-добрите културни и образовани хора, които с любов предават знанията си на учениците.

Костадин Цуцуманов

Кое е най-важното в живота за нас?

Споменавайки за важните неща в живота, всеки един от нас трябва да се замисли най-напред за приоритетите, които ни съпътстват, докато сме живи, които не бива да загърбваме.

Всички знаем, че на първо място в живота е семейството и редом с него любовта, уважението и толерантността. Не бива да забравяме, че животът не е само

красота и осеян с цветя и рози. Пътят до всичко това е изпълнен с трудности; камъни, тръни, дълбоки ями и какво ли още не... Но не е само това.

Човек се учи още от утробата на майката, като бебе, и така - до края на живота си, и винаги има с какво да допълва празнотите, дори никога не ще ги допълни. Ненапразно бащата на философията Сократ казва: „*Аз знам, че нищо не знам.*“

Самият той, заедно с Платон, полага основите на философията. Сократ се стреми да подтикне хората да размишляват над своите постъпки, над разбиранията си за морала. Неговата максима "*аз знам, че нищо не знам*" е израз на желанието му да се отърси от традиционните мнения и сам да премисли моралните ценности. Всеки човек, общувайки с другите, търси правилните отговори и определение за понятията като "Добро", "Справедливост" и "Достойнство". В добродетелта се крие вечната истина, че човешкото познание е безгранично, и колкото повече научаваме, разбираме, че предстои още много какво да научи.

Трудно е да се живее с изненадите, които ни преследват. Животът ни кара да прекарваме стотици часове в мислене и разрешаване на различни проблеми от всякакво естество. И когато даден проблем се разплете и стигне до финал, се появява следващият, който чака да бъде разрешен.

Бих определил човек като празна кофа, в която има малки, средни и големи камъни, но все още има празно място, което трябва да се допълва. За да се случат или не, нещата винаги имат своите причини. Те не идват случайно или с помощта на някакъв късмет. Случват се и неща, които не очакваме, дори не желаем; например – болести, нараняване, влюбване, загуби и т.н., неща, които тестват душата.

В живота срещаме различни хора. Всеки има своя начин на поведение, загуби и т.н., неща, които тестват нашето вътрешно „Аз“ и ни изграждат, и оформят като личности. На зависи от самите нас.... дали ще се поучим от грешките, което от съществено значение.

Съществуват и други конкретни моменти и неща, които също тестват и определят нашето поведение, психиката и отклика към съответния събеседник, но не и

да се поддаваме на антагонистично поведение спрямо другия. Въпреки това съществува антагонизъм във всичките му проявления.

Дългият и труден път на тестване на личния живот – със всичките му етажи, подробности и аспекти, моделират и същевременно оформят характера на отделната личност. Както и да живее човек, никога не ще избегне неочакваните, трънливи и жестоки неща, които ни заобикалят.

Любомир Гърков

Кое е най-важното в живота за вас?

За някои хора най-важното в живота им е семейството, приятелите, парите, любовта и т.н. Всеки човек има нещо изключително важно в живота си, моето важно нещо са преживените моменти, успехите, търпението. Да се наслаждаваш на всяка една секунда от живота си не е трудно нещо. По-трудно е да успееш да изживееш живота си пълноценно и да бъдеш удовлетворен от него. Животът е като пътуване, за което никой един от нас не е подготвен изцяло, но колкото повече път изминаваш, толкова повече достигаш до наистина важните неща в живота си.

Успехът е едно от важните неща в живота ми. Без успех няма да мога да водя нормален начин на живот. Успех във всичко – в любовта, в работата, в образованието и във целият живот. Успееш ли във всичко, значи си успял и във живота си.

Естествено, за да успееш в живота си, трябва да имаш и търпение. Без него нищо няма да се получи. Според вас какво е търпението? Търпението е да се радваш на моментите. А как един човек се радва на моментите? Като е търпелив. Търпението значи да изпитваш удовлетворение от пътуването.

Общо взето целият живот трябва да бъде щастие и удовлетвореност. „*На вас ви се предоставят хиляди причини да се усмихвате всеки ден. Така, че не се фокусирайте толкова върху едната причина, която би ви накарала да се намръщите.*“ – Катерина Майер

Мария Белчева

Учениците от Разлог на гости на своите съученици в Кърджали

Свободата като стимул на живот

Всеки човек е свободен. Свободата е правото на всеки от нас да живее според собствените си нужди, така както се чувства добре, заобиколен от любимите си хора. Човек е свободен тогава, когато се чувства, като кораб в открито море. Когато човекът се чувства свободен той може да покори мечтите си, да повярва в себе си и да живее един добър и пълноценен живот. Всеки определя съдбата си и чертае пътя си. Но можем ли да мислим за бъдещето, като в настоящето не се чувстваме добре и нямаме свобода?

Днес живеем в свободна държава , но дали наистина сме свободни. Аз смятам, че обществото се страхува да изрази мнението си, че няма смелост да се противопостави на неправдата, да отстои позицията си. От тук идват и проблемите в

държавата ни. Скланяме глава и се примиряваме. И лека по лека губим спечелената с кръв свобода на България. Забравяме за историята, загърбваме българските стихотворения. А какъв е смисълът на свободата днес? Свободата е била важна и все още е! Но може би преди години много повече са се борили за свободата си и са я защитавали. А днес повечето от хората я имат като някаква даденост, дар, за който не се “грижат”. Крадат, убиват, насилват хора, без да се замислят, че по този начин прекриват закона и някой ден могат да загубят най-ценното и единственото нещо, което имат- Свободата! А свободата е всичко! Нима има по-хубаво нещо от това да бъдеш свободен?

И точно тук е моментът, в който всеки един от нас трябва да се замисли за себе си и за своя живот. Да оцени свободата си и да благодари на всички хора дали живота си, за да ни има нас днес. Аз благодаря, направете го и вие!

Мария Захова

„Свободен съм и живея“

„По-добре да умреш, борейки се за свободата, отколкото да си затворник през целия си живот.“ – Боб Марли

В днешно време всеки човек има правото да бъде свободен. Всеки човек приема това понятие по свой собствен начин. Но какво наистина означава свободата? Тя дава силата на хората да взимат решения, но много често някои от нас я бъркат, че да бъдеш свободен означава, че си освободен от всякакви ангажменти. Човек не може да бъде напълно независим. *„Човек се ражда свободен, а навсякъде е в окови.“* Колкото и да е свободен един човек той по някакъв начин е длъжен да се държи добре с хората и да спазва нормите на обществото, в което живее.

Всеки човек е свободен чрез своите мисли. Отдавна сме надживели времето на робите. В 21. век всеки човек се ражда свободен. За мен свободата е правото на избор, правото на мнение. Тя ни дава правото да живеем и да мечтаем. Да осъществяваме мечтите си. Да бъдем амбициозни. Свободата е вътре в нас. Не можем да я видим, не можем да я пипнем, но я усещаме.

Свободата никога не губи смисъла си. Нека си спомним времето, когато сме живели под Османско владичество. Времена на робство, битки, смъртта на велики хора, невинни жени и деца желанието за свобода никога не умира. Тъй като никой няма власт над мислите на другите хора, така България е била поробена само физически. Мисълта за свобода никога не угасва, българският народ успява да се отърве от тежките окови на Османската империя. Благодарение на българските възрожденски сега сме тук и сме свободни! Благодарение на тях говорим на български и сме свободни да вземаме решения за съдбата си.

Според мен има само една безрезервна свобода – човешката воля! Може да си затворен в най-тъмната килия и окован в най-тежките вериги и в същото време да си по-свободен от човек, който пътува без посока в океана. Волята ни дава право на избор. Дори ни дава правото да решим от какво можем да се освободим и кога да се обвържем за нещо, което може би обичаме повече от самата свобода.

Мая Крайнова

Най-важното в живота ми

Най-важна роля в живота ми имат моите родители, учители и приятели. Те са хората, които са оставили някаква следа в живота ми.

Родителите ми са хората, които са ме създали, отгледали и възпитали по начина, който според тях е най-добрия. Те са моите първи учители. Показали са ми как да обичам и да уважавам. Научили са ме на обноски. Посочили са ми кой е правилния и кой – грешния, и са ме оставили сама да избира по кой от двата да тръгна.

Учителите са тези, които са ме научили да чета и пиша, да смятам, да разказвам уроци и т.н. Освен това са ме научили на нещо много важно в днешно време – да работя в екип. Подтикват ме да участвам в конкурси и състезания, макар да знаят, че нямам никакво желание за това. По този начин ми помагат да престана да се чувствам неуверена и да вярвам във собствените ми възможности.

С приятелите ми прекарвам по-голямата част то свободното ми време. На тях мога до разчитам във всеки един момент. Мога да ги помоля за услуга, за помощ или за

съвет. Знам, че мога да им споделя нещо и няма да бъде предадена. Заедно се забавляваме и заедно изживяваме емоциите си. Щастлива съм че имам такива добри приятели.

Най-важните хора в живота ми са родителите ми, учителите и приятелите ми. На всеки от тях се дължи нещо, за да бъде такава каквата съм сега. Благодарна съм, че са успели да ме изградят като личност.

Мария Лазарова

Свободен съм и ще живея...

„Свободен съм и ще живея...” – изречение, изпълнено със смисъл и символика. Замисляйки се над него, настина разбирам, че думата свобода е определяща за съществуването ми. Ние не осъзнаваме какво би било ако в момента сме поробен народ, без право на глас и личен живот. Не осъзнаваме колко трябва да сме благодарни на хората, жертвали себе си, за да живеем ние днес. Това са нашите освободители, на които дължим всичко, които трябва да са наш пример за добро възпитание и осъзнаване ценностите на живота.

Днес живеем във време, в което материалните неща са по-важни от истинския стимул за живот – свободата. А животът е наслада, която сме получили наготово. Ако обаче се върнем векове назад и си представим, че живеем във време на борби, време на изпитания за оцеляване, бихме променили нашето мислене. Непрекъснатите бунтове, присъствието на хайдушки чети, въстанията са доказателство за устрема на българите към свободата още през 19. век – социална и политическа. „Свобода или смърт” е бил девизът на българските революционери. Този девиз е израз на непреклонността на духа, на отхвърлянето на робството, готовността за саможертва в името на свободата.

Пишейки това есе, се замислям действително какво би било ако живеех в това време. Дали бих рискувала и аз живота си за идните поколения? Не съм сигурна, че мога да отговоря на този въпрос, тъй като ми е трудно дори да си го представя. Но това е в миналото. Свободата сме я получили благодарение на отдадени на родината си хора, които не са мислели за себе си толкова, колкото за доброто на другите.

А древният мислител Езоп е казал: „Свободата е състояние на духа, затова тя не може да се дарява”. Свободата е жизнено необходима и за отделния индивид, и за народа. Тя е глътка чист въздух, тя е живителна капка вода, тя е полъх на пролетен ветрец.

Днес аз мога твърдо да заявя, че имам правото да съм свободен гражданин на Република България, значи имам всичко, от което се нуждая, за да живея. Да живея така, че да допринеса с нещо за родината си. Ако всеки човек се замисли над това, светът би бил едно прекрасно място. Затова никога не забравяйте, че дори да нямате това, което има друг, вие имате свобода. А щом я имате, имате всичко. Замислете се над това как да живеете добре. Не живеете просто ден за ден. Правете неща, които ви правят щастливи, не се съобразявайте с мнението на другите, бъдете себе си, мислете положително и вървете само нагоре, докато стигнете върха.

Радина Елчинова

Свободен съм и ще живея

Човек би се замислил: „Има ли в настоящето роби?”. Много хора биха отговорили, че в свят с такава демокрация и закони за защита на правата на човека, няма как в 21. век да има роби, дори да съществува такова понятие. Истина ли е това? Можеш ли да бъдеш роб, в държава, свободна от чужди намеси? Това са въпроси, на които всеки един от нас трябва да си отговори, но е факт, че зад завесите на този развит свят, не е нужно да бъдеш управляван от друга държава, за да се наречеш роб.

Един от примерите, които можем да дадем за робство в днешно време е този за жените, работещи във фабрики или шивашки цехове. В повечето страни от Западна и Източна Европа, както и в Северна Америка, всяка жена, която работи в този вид среда е защитена от закона и права. Веднъж нарушени, следват наказания, които могат да доведат до затварянето на самото предприятие. Но не всички страни са като тези от Западна Европа или Америка. В държави като Китай, Виетнам и Тайланд, въпреки че тези закони съществуват, те не са спазвани. В Бангладеш през 2013, сграда, помещаваща шивашки цех на големи европейски марки, рухнала. Много от жените, работещи там не искали дори да влезнат в сградата заради огромните пукнатини в стените и лошите условия за работа. До ден днешен над двеста човека остават в неизвестност, докато други хиляда сто тридесет и седем човека са обявени за мъртви.

Жените, които работят в тези предприятия не получават заплащания, на места условията за работа са много под минималните критерии, но те нямат избор, защото имат семейства и деца, които трябва да бъдат изхранвани. Затова те продължават да работят, надявайки се, че някой ден ще бъдат освободени от мизерията.

Един от най- трагичните примери, които човечеството може да даде като пример за робство са случаите на отвличания. Тези криминални проявления са най- често срещани в бедните държави, където законите не се спазват, а държавните органи, отговарящи за спазването на законите (полиция, съдебна система и т.н.), често са под влиянието на корупция. Хората, които биват отвличани, най-често са жени и деца. На тях се гледа като средство за печелене на пари. Жените и младите момичета попадат в схеми за проституция и са оставяни в ръцете на съдбата, като единственият им шанс за оцеляване е оставен на волята и съвестта на хората, които са ги отвлекли. Децата, от друга страна, са отвличани с цел да се продадат органите им на черните пазари. Те са прилъгвани и за секунди биват разделени от родителите им. Затова е важно да обръщаме внимание на думите на нашите родители и да не вярваме на непознати.

В днешно време една от опасностите на интернет е вербуването. То става несъзнателно и често всичко започва с един разговор с непознат, в която и да било социална мрежа. Човекът, стоящ от другата страна на компютъра се представя за някого, когото всъщност не е. Той или тя започва да влияе на начина ти на мислене, налага идеи и променя възгледите ти за дадени въпроси. Оттам започват и най-големите опасности, каквито са бягството от вкъщи, за да се срещнеш с човека от другата страна или дори самоубийство. Без дори да мислиш за най-лошото, се превръщаш в роб на чуждо мислене, което може да те доведе до пагубна ситуация.

От примерите, които изброих е важно да си вземем поука. Трябва винаги да се борим за нашите права и свобода, да бъдем ерудирани и да подлагаме всичко под поне малко съмнение. Да се пазим от всякакви неприятности, колкото и да е трудно това, защото в крайна сметка живеем само един път и нашата свобода не е дар, а право, което **ВСЕКИ** един от нас **ПРИТЕЖАВА**.

Цветан Зарев

Изложба „Разходка из миналото“

Размисли за същността на избора, живота и Холокоста

What are the most important things in life?

What is life? What do we need to live happily? These are questions asked by almost every human being. As a happiness seeker I am constantly asking myself such questions.

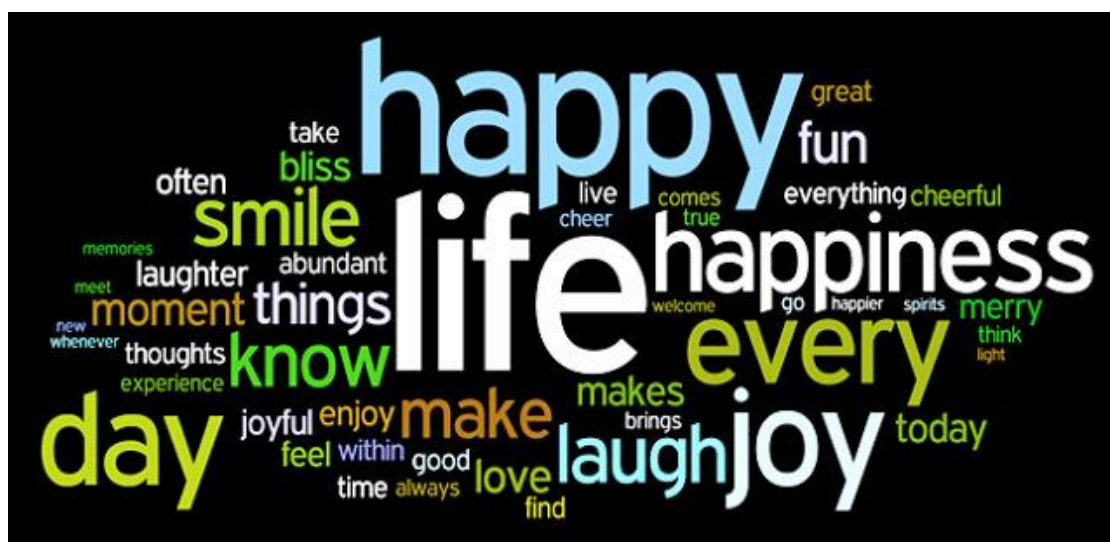
Firstly, one of the most important things for me in order to live a better life is the people surrounding me. Since I spend most of my time with my parents, friends and classmates they influence on my mood and feelings. Moreover being able to share your joy, or sorrow with a person who loves you and cares about you makes you feel not lonely and cherished.

Secondly, being in good health plays main role in my life. In the past few years I have realized that the healthier I eat and the more sport i do the better I feel. What is more, avoiding stress is of a huge importance for keeping my vibe, since it suppresses me and ruins my state of mind.

Finally, the good financial state is not to be neglected. For me having a lot of money is not a priority, but having enough is important. Receiving stable salary and being able to pay all my bills on time and to take care for my family means a lot for me and for the level of success I have reached.

To conclude, the main factors in my life are basic but meaningful. Being surrounded by your beloved ones, being in good health and having the confidence that you can support your family both financially is mainly what matters for me.

Yanka Ilieva

Freedom is worth fighting for

Freedom is very important in present days and everyone should have it. People live in a world which allows them to have it. However, sometimes they are not allowed to do something. That is why I believe that when someone wants to take their freedom they must fight for it no matter what obstacles they will meet.

First of all, freedom can voice people's mindsets without possessing it. It is not possible for people to state their opinion freely. The most common example which can be provided is the media. This is a powerful institution people are constantly said not to publish something because of reasons. The arguments in question are connected with news which give people information about the celebrity or a politician who is too unveiling and it will have unpleasant outcome.

Secondly, ordinary people are constantly losing their freedom. Every person is different and has the same needs. A human being should not be chained to the world, he should have their own freedom and happiness. Nevertheless, there are some exceptions. There are people who have unclear minds and want to make others life hell. To illustrate, terrorists are creatures who kill other people because of their beliefs. This kind of human should not be tolerated and given freedom.

On the whole, freedom is an essential part of our life and people must take advantage of it, although there cases in which freedom should not be provided. In my opinion, it is better to

die fighting for
you freedom
rather than live in
chain.

*Miryana
Pandeva*

What is life to you? What are the essential things in life for you?

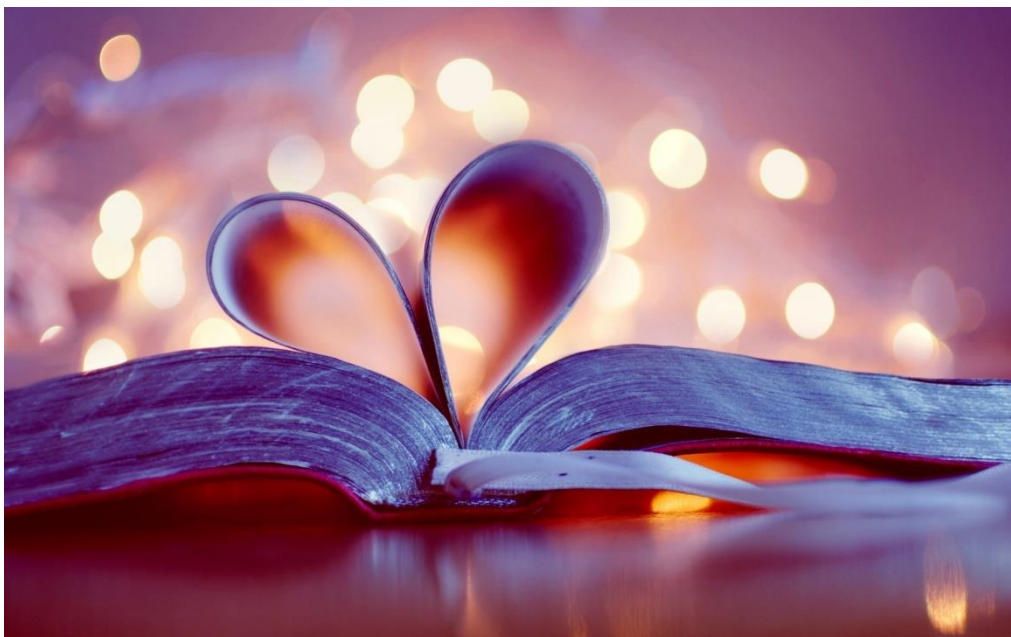
Life - such a simple word which carries a lot of meaning. Psychologically explained life is the period between birth and death and people are destined to experience all of its ups and downs. Moments of sadness and misery as well as moments of happiness and joy are an inevitable part of this long journey called life.

I believe that people have the right to choose how to live their lives. They can follow their own rules on the path to success. However, there are some essential things in life which help us live to the fullest with the utmost satisfaction.

To begin with, the world would never be the same if there is no love. In my opinion, love is the main component of life. Feelings of both happiness and sadness at the same time have made us stronger. In fact many psychologists state that a person who does not feel does not live. Love comes in many forms and it is my firm belief that we cannot live without it.

Second, another significant part of my life is the passion. Actually, love and passion come hand in hand. Life is definitely one big challenge and people should learn how to follow their hearts and do what they love. For example being part of different organisations or sports clubs, travelling and exploring the world and many more can thoroughly change our lives.

In the end, I want to say that for me life is like a colourful book which has its rules printed on the front pages. Every person has its own book and sticks to its own unique principles.

***Elena
Dzholeva***

What are the essential things in life for you?

Let us begin with the simple question “What is life?”. Everyone has a different answer to that question. For me life is a big journey that starts from the day we were born and ends in the moment when we take our last breath. But no one knows when their journey is going to end and that is why we should appreciate the essential things in our lives while we have them.

For me, the essential things in my life include spending time with my family and my friends and creating memories with them. In general life without a family, friends or someone whom you can share with cannot be called a life and for that reason I cherish every moment that was spent with my beloved ones. They are the people who are going to support you until your very last breath.

Something that is equally important to me is traveling, visiting new places, meeting new people and trying things I have never believe I would do. Our lives can be short or they can be very long but just because we do not know when the end is coming, we should live our lives to the fullest. We should try new things, visit different places, meet new cultures because as someone has said “We only live once”.

Denislava Yaneva

Клуб“Памет“в Етнографски музей, Пловдив

What are the essential things in life for you?

I have never given much of thought about what life is to me and what it means to me. Life is an abstract notion which can be described with words only. It can be filled with difficulties and unpredictable twists. However, it depends on you whether you can make it bearable.

Nobody has a life equally as care free and perfect. Life is beautiful but not easy at the same time. This is a messy combination of love, happiness, hope, faith, pleasure, comfort, success punctuated by sorrow, pain, hatred, loneliness, disappointment, despair and envy. There is no living person on Earth who has not experienced suffering, struggle and failure. The fact that sooner or later you are going to fight in this battle called Life is inevitable. You should recognise yourself as a master of your own existence and face the danger no matter what.

I, personally, concentrate on some specific fields of my life. I simply try to set my priorities. To start with, health is at the top in list of most essential things. What is life without health? Health is a door which allows you to stretch your limits in fulfillment. Health means to be strong not just physically but mentally as well.

Secondly, I consider my beloved people as a significant part of my well-being. They are responsible for my welfare. Thanks to them I have turned myself into a person who knows how to love, care for others show compassion and have the urge to help.

Last but not least, education is the first of the world of work. It gives the opportunity for future development. It is an incredible tool with which you could achieve success and fulfill your ambitions.

Life is short. We have to learn how to value it. It's long as we work hard, love and take care of yourselves and those we love we can make our life develop in the direction we want it to be.

Gergana Elchinova

Freedom is worth fighting for

The word freedom has two meanings: the state of not being imprisoned or enslaved or the right to express all your ideas and concerns. The former meaning is mainly used when we talk about the past and the members of battles for liberation. The later mostly refers to actions that happen in present times.

To begin with, there were a lot of conflicts in the past that were connected with the freedom of a certain state. One of them, for example, was the period when Bulgarians were under the control of the Ottoman Empire during which they did not stop persuading their liberty. People could not stand being slaves and being told what to do while living on their own land. As a result they kept their language and traditions more than five centuries and finally their dream to be free came true.

Nowadays, the situation is partly the same. “Battles for freedom” are no longer lead on a battlefield - they are peaceful ones. For instance, people are trying to eradicate censorship that has been imposed by the governments. Freedom of speech is a democratic right and people are truly fighting for it. Another example is the fights for human rights. There is a kind of embargo that does not let people to persuade their dreams and make them feel slaves.

In conclusion, I believe that freedom used to be worth fighting for in the past and now it is still in the present. In this modern age that we live in, we should not allow to be manipulated and freely voice our thoughts. We just need to keep fighting as our forefathers did.

Georgi Orozov

What is life? What are the essential things in life for you?

What is life for me? What are the most essential things in life for me? The answer is simple. **Love, Intelligence, Freedom, Enthusiasm - LIFE.** These are the fourth essential things without which nobody can have a happy satisfying meaningful existence.

Love is everything human needs to live happily. Love is the most wonderful feeling of all. Love gives you hope, courage, strength to overcome all difficulties. You should do what you love and do everything with love.

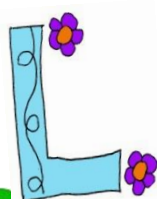
Intelligence is another important quality without which your life will be meaningless. If you are not intelligent, you will be manipulated and not be able to defend yourself and your opinion. What is more, intelligence makes your life much more interesting. Your way of thinking is more developed, your vocabulary is richer and your brain works better. All these factors contribute to your personal and professional success in life.

Freedom is the key to the satisfying living. With freedom you have the power to control your own life, to express your way of view loudly without being afraid. Freedom gives you the right to go wherever you want, to do whatever your heart says and to be whoever you have always dreamt to become.

Enthusiasm is the last, but the least important thing. You should be enthusiastic and energetic in order to do everything right. Enthusiasm makes you positive which affects your way of thinking. If you are enough, you can achieve every goal of yours. Enthusiasm makes you want to become better and better every day. In this way, your development as a person will never stop.

All in all, LIFE to me means never stop loving, learning, doing the things, that make you better and stronger, never stop wanting to grow and expand your horizons. LIFE is never giving up.

Martina Drudalova

What is life? What are the essential things in life for you?

Life is beautiful but not always easy! It is a complex combination of ups and downs, good and bad moments. We cannot understand what life is until we stop thinking that it is taken to us for granted.

Life means the time we spend on the Earth. The life means to be alive, to go through your childhood, to become an adult, to have family, to succeed in your career and to make your dream come true. However, all these are not enough in order to say “Hey, my life is perfect.” In my opinion the most essential thing in life is to be a good person. The lack of tolerance is the biggest victim of the world which makes people’s lives more difficult and unhappy. For instance, we can pay attention to the present situation in the whole world. The conflict between the two main religions is too widespread that it affects so many ordinary people who want just to live their lives. Let ask them what life is. Will their opinion be that life is beautiful? Think about these questions and answer them by yourself!

In conclusion, I can say that life exists to fight with. If we do not do that, there will have no point in staying here because we the engine of life and without us it will die.

Ivan Vlahov

Freedom is worth fighting for

What is live without freedom? A prison. Freedom is our right to live and choose who we want to be. No one is in charge of taking our right to express ourselves and create our own path in life. For me, freedom is the most important value as it is associated with living.

Freedom is worth fighting for. It means fighting and standing for yourself when no one else is. It means trying to change the world we live into a better one. Freedom is worth fight for as it is connected with the ability to live happily and be accepted for who you are.

What is more, in history there have been so many strikes and people tried to do something for their lives. History has shown us why freedom is of such great importance and why it is worth fighting for. Women fought for voting rights, slaves fought as well as black people. These people have shown why freedom is so valuable. The reason is that no one can take the right to live. We are all equal, born with the same rights. Furthermore, we are all humans and being free is part of our nature.

Lastly, I can say for sure that I will fight for freedom because it means fighting for my place in the world, showing that I am a human with values and rights and there is no one above me. Freedom is the opportunity to choose where to live, what to study, what to eat and who you want to be. It is the ability to live happily with the ones you love. Therefore, freedom is the most important value.

In conclusion, freedom will be always worth fighting for no matter the era, the year and the century It is the right to live without being bothered by another human creature. And everybody was born with such a right. It is our duty to keep and fight for it.

Pavlina Dzhupanova

What is life? What are the essential things in life for you?

People have always tried to find the meaning of life. That is why there is a variety of answers to this philosophic question. If we search in a dictionary, we will find “the existence of an individual human being or animal’. However, is that the real meaning? As there are around 7.5 billion people on the Earth, there are around 7.5 billion explanations of the meaning of life. As there are no two leaves alike, there are no two people alike. In this train of thoughts, life is different for everybody. As for me, life means love.

To my mind, love is the most essential thing for every living creature. That is what I search and fight for. We always have to be kind, respectful and thankful for everything we have. We have to keep our heart open, to have no fear, but belief in our dreams as miracles that happen all the time. We have to smile, to feel ourselves with positive energy and to help people when we have the opportunity. Life is not about getting and having, it is about giving and being. In the end, we will not remember the most beautiful face and body, but the most beautiful heart and soul. That is why we have to attach importance not to how we look, but to how we treat others.

LIVE every moment.
LOVE beyond words.
LAUGH everyday.

All in all, my aim is to make everything around me as beautiful as possible and, hopefully, some day to be able to make at least someone to believe in the goodness of people.

Yana Stoycheva

